

ΕΚΚΛΕΚΤΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

ΤΟΥ Κ. ΧΑΡΗ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

Η ΠΕΘΑΜΕΝΗ

Β.

«Κύ' ελεη ή Μαίρα που στάθηκε στο λίκνο του: —Θα βλάψης ό,τι δέν βλέπουν τά μάτια των άλλων ανθρώπων, και θ' άκούσ' ό,τι δέν άκουσαν ποτέ τ' αυτιά τους!»

Δεκεμβρίου 5.
Ο θάνατος που χωρίζει τους άλλους ανθρώπους δέν μάς χωρίζει. Έρχεται πάντα, έρχεται τις νύχτες άπ' τους μακρινούς κόσμους που βροιάζεται, κάθεται κοντά μου και μου μιλάει με την βαθειά σιωπή της.

Ήθε προχτές. Όπως ήθε κι' άπόψε, όπως θαρτή κι' αύριο. Τά βήματά της δέν άκούγονται. Ή κινήσεις της είνε άστές, άβρές κι' εύγενικές όπως όταν ζούσε.

Σπάνια μιλάει. Κι' ή φωνή της μοιάζει σαν μακρινός οδυσιμένος άντράλος.

Κριταζόμαστε στα μάτια κι' αυτό φθάνει. Είν' όλόκληρη εύτυχία...

Την παίρνω στα χέρια μου όπως ένα μωρό και τη σφίγγω πάνω στο στήθος μου με λυγάρια.

—Μικρή μου, μικρούλα μου αγάτη!...

Δεκεμβρίου 8.

Χτές τη νύχτα ήθε πάλι.

Καθόμαστε μαζί σ' έναν εξώστη. Γύρω κι' άπάνω άπ' τά κεφάλια μας άπλώνει την προσνάδα της μια μεγάλη περιπλοκάδα.

Κάπου κοντά βροίζονται ή άκρογιαλιά. Άκουγα τον ήχο των χεριών που σπάγανε στην άμμοειδιά, μα δέν διακρίνα τίποτα.

Είνε ή ίδια, σκεπασμένη όψη.

Βραδαίνει...

Άκουμάει το κεφάλι της στο δικό μου...

Το μέτωπό της κλαίει...

Μα τά χέρια της, τά χέρια της, είνε όπως πάντα, ταπεινά.

Κρατώνεις;

Λέν άπαντάει. Με ζητάει μόνον στα μάτια.

Είνε τόσο βαθειά κοιταζόμενη. Θεέ μου, τά μάτια της...

—Άκουσέ με... Θα σου πώ κάτι. Ήθελα να σου το πώ από καιρό. Μα θέλω να μου πής την άλήθεια, θέλω να μου άπαντησής. Να μη μου κρύψης τίποτα... Θεές;

Κουναί το κεφάλι της.

—Πές μου, πού είσαι, αγάτη μου; Πού βροίζεσαι; Είνε πού μακρύνει; Είν' ώραία εκεί; Πές μου. Σε ρωτώ γιατί θέλω νάομαι μαζί σου...

Άνοίγει τά μάτια της και με κοιτάζει με λυγάρια.

Άποφάσιμα να ρηθ μαζί σου. Δέν είνε δύσκολο. Έχω όλο το θάρρος που χρειάζεται. Θεές νάομαι; Πές μου, θέλω να μάθω...

Σκύβει το πρόσωπό της στα χέρια της και κλαίει...

—Γιατί κλαίς, αγάτη μου; Άπάντησέ μου. Άπάντησέ μου...

Κουναί το κεφάλι της άσχητά.

—Λέν θές να μου πής:

Δέν μπορείς να μου πής:

Μου γράφει: «ναί».

Και κλαίει, κλαίει ήξενα, γοοί να ξερω γιατί.

Κι' έχει νυχτώσει.

Λέν διακρίνω τίποτα γύρω.

Όλα είνε μαύρα και βουβά, τόσο βουβά...

Μονάκι ένα μακρινό θρόσιμα ακούγεται.

Θάνα τα κήματα... Μπορεί νάναι και το μετάξινο, λευκό φόρεμα που της φόρεσαν στην κηδεία της.

Έτσι ήθεο πάντα μέσα στο σκοτάδι όταν φεύγ...

Δεκεμβρίου 10.

Άπόψε δέν ήθε...

Άκουσα μονάκι τη φωνή της.

Έρχόταν από πολύ μακρύν.

Κι' ήταν σαν θρόνος και σαν ικεσία, μια μακρινή ικεσία...

Δεκεμβρίου 13.

Βαδίζαμε πάνω-κάτω, αγά-αγά, αγά-αγά κι' άδρόμπα σε μια πλακόστρωτη αλλη, μια χλοισμένη έδω κι' εκεί αλλη, ενός καταλεί-στου, ερημωμένου σπιτιού...

Μέ κρατάει από το χέρι και κλά-θε τόσο άναστενάζει.

—Τι έχεις; Γιατί δέν μου λές τί έχεις; Θέλει να μιλήση, μα σταματάει φοβισμένη. Καταλαβαίνω πώς φοβάται, μα δέν ξεφο τί φοβάται. Κι' έγώ τώρα νοιώθω έναν άνεξήγητο τρόμο. Είν' ό τρόμος που-χεται στα όνειρα και που είνε πιο μεγάλος και πιο βαθύς άπ' τους τρόμους της ζωής.

Καθόμαστε σ' ένα πεζούλι και βάζω τά χέρια της στον κόρφο μου.

—Άρρησέ τα να σου τά ζεστάνω, φτωχούλα μου αγάτη!...

Χαμογελάει.

Είχα τόσο καιρό να... δώ να γελάσω!

Σκύβω και φιλώ τά ματια της, σκέβω και φιλώ το χαιμόγελό της, πόν οβήση άπ' τ' άγνό πρόσωπό της...

Άνατοχιζάει σύγχρομη και άδράζεται από πάνω μου σαν τρομαγμένο μωρό. Τα χέρια της σκεπώνουν.

—Θημάσια;

—Ναι, θημάσια... Άγαληθήκαμε όσο κανέναν άλλος στον κόσμο.

—Πολύ... Τόσο πολύ!...

—Ναι, αγάτη μου, πιο πολύ άπ' όλους.

Βγάζει και μου δίνει ένα μπουετάκι με ξεραμένα λουλούδια. Τ' αναγνωρίζω άμέσως. Είν' εκείνο παιχάκι ό ίδιος στα χέρια της την ήμερα που την κηδέψανε.

—Είνε τ' άνθη σου, λεία αγά, λυπημένα.

—Τίγες φυλάξει λοιπόν;

—Ναι, πάρε τα... Για να με θημάσια.

Άξαφνα ακούστηκε κάτι σαν σκούζιμο μεσ' από το σπίτι, το έρημο, σκεβρό σπίτι. Άκουσα τις γού-λιες να χτυπούν κι' ανατριχίλασα.

Γύρισα και κοίταξα, μα δέν είδα τίποτα τίποτα.

Και την ίδια στιγμή έφυγε, άναερη και άπισστη όπως πάντα.

Κρατούσα τ' άνθη της στα χέρια μου ως την όρα που ξεψύχησα...

Δεκεμβρίου 15.

Σήμερα πήγα κι' άναρω ένα κού για την ψυχή της.

Δεκεμβρίου 16.

Ύπαρχει κάπου—δέν ξερω πού—μια άκρογιαλιά.

Λέν την έγω δει ποτέ μου. Λέν θα την δώ ποτέ ίσως, ποτέ... ποτέ...

Ίσως όμως και να μην υπάρχει αυτή ή άκρογιαλιά.

Όστόσο είνε ή πιο ήρεμη, ή πιο γαληνεμένη άκρογιαλιά του κόσμου.

Ή θάλασσα έχει κοιμάται αιώνα.

Τίποτα δέν την ταραίζει.

Ποτέ δέν φούσηαν άπάνω της οι άνεμοι.

Και στο βάθος ή θάλασσα αυτή γάνεται σε μια γαλαζοπράσινη καταγάλνα.

Όποτε πούλι, ούτε φωνή ανθρώπων, ούτε θόρυβος ζωής ακούγεται γύρω.

Στο μέρος αυτό συναντηθήκαμε τρεις φορές ως τώρα.

Κι' άπόψε στο ίδιο μέρος ν' έφυγε.

Βαδίζουμε βαδίζουμε διαρκώς, γοοί ν' άκούω τον κρότο των βημάτων μας.

Τά μαλλιά της είνε λυτά, χατά στα πλάτες της.

Μέ κρατάει άπ' το χέρι, κίον-κίον σταματά, άκουμάει το κεφάλι της στον ώμο μου και στενάει.

Θέλω να τη ρωτήσω χιλιά-δύο πράματα, μα δέν τολμάω να το κάνω...

Γιατί είνε τόσο λυπημένη πάντα:

Άπό πούον κόσμο μακρινό ξεχεται κάθε νύχτα;

Και στον κόσμο αυτό, στον κόσμο αυτό, που βροίζεται πιά, βα-σάνει ή λήθη που δέν έχει τέλος;

Θέλησα να σάψω και να την ρωτήσω μα δέν είδα πώς ήμωνα δλο-μόναγος...

Κι' έπειτα βοήθηκα στο γραφείο μου.

Ήταν μεσάνυχτα κι' έγγραφα.

Κι' άξαφνα ακούστηκε στο διά-δρομο το γνώσιμο θρόσιμα του φο-ρέματος της.

Μπήκε χωρίς ν' άνοιξη ή πόρτα.

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΑΣ

Ο «ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ»

Στά 1766 ο γνωστός συγγραφέας της εποχής αυτής Κων. Δασπόντε, ο μετονομασθείς Καισαρίης, έβλεπε στη λειψία δίτομον βιβλίον περίερον ιστορίας «Καθών ται καλών Γυναικων» της Γραφής. Από το βιβλίο αυτό παίρνομε, χάριν των αναγνωστών μας, το κάτωθι απόσπασμα του αποκεφαλισμού του 'Ολοφέρνης υπό της 'Ιουδιθ.

ΙΟΥΔΗ

Αυτή σιμώνει εις αυτόν, πύναι τα μαλλιά του και τα πύναι δυνατά, αυτός και την δουλειά του. Κοιμάται δέν αισθάνεται ο κόμος νά χαλάση. 'Οχι πώς μέλλει ο πικρός την κεφαλή νά χασή. Πατεί στα πόδια της καλά, στέκεται βολικά της Και τό σπαθί σφίγγει γερά στό χέρι ή άρεντία της. Με τ' άλλο χέρι τόν βαστά, τόν νούν δε τόν σπώνει. Πρός τόν Θεόν τού σφαιρού και νοητάς ύψωνει. Και λέγει, Θεέ 'Ισραήλ, εσύ κραταίωσόν με 'Ο τών Θεών Θέος ήμών τώρα δυνάμωσόν με. Και τόν χτυπά δύο φορές μ' όλην την δυνάμιν της. Δύναμιν όχι φυσικήν και όχι γυναικείαν, 'Αλλά μέ δυνάμιν άνδρός και μέ ψυχην άνδρείαν. Και τόν χτυπά καθώς χτυπά τόν κλέφτην ο τρελάτης, Λήμιος τόν κατάδικον, μ' όια τα δυνατά της. Τόν χτύπησεν εις τόν λαυόν όπου μετ' άφοβίας Ξεστόμισε κατά Θεού λόγους άλαστίας. Και έκοψε την κεφαλήν αυτού που προσανούσε Τόν Ναουροδοπόσορα και ώς Θεόν τιμούσε. Τού έκοψε την κεφαλήν, τού πήρε το κεφάλι, Τό πήρε, τό έσηκωσε μέ όδρα της μεγάλης. Κι' έτσι λοιπόν έγάθησεν ο μέγας 'Ολοφέρνης. 'Ανάθεμα σε γιά κρασί πόσα καλά μάζ φέρεις. 'Εται τό τέλος το λοιπόν του σμυσιού τούτου 'Ηταν ο μακρός θάνατος του άμικρον άρχηγού του. Και έτσι ή νέα 'Ιουδιθ τού πήρε τό κεφάλι, Πράξις κατά άλήθειαν, ήρωική, μεγάλη. Κι' έκύλησε τό σωμα του κάτω από τό στρούμα Στην γην κάτω τό έφριξε χωρίς κεφαλή σωμα. Και τόν κωνοπολόγον δε αυτού του 'Ολοφέρνη η 'Εβγάιει άπ' τούς στύλους του και τούτον και τόν παίρνει. Και έτσι από τόν σκηνην έβγαίνει, και της δίνει Της δούλης της την κεφαλήν. Την έλαβεν εκείνη Και την έτύλιξε καλά, πτύθειά η δούλη και ύστερα την έβαλε μέσα εις τό σακκούλι. Και κατά την συνήθειαν έθόγκισαν άντάμα 'Ως τάχα διά προσευχήν κι' έπήγαν εν τω έμα Και τό βουνό άνέβηκαν και ήσαν εις τας θύρας Της Βετυλόνας πόλεως, μέ τό σακκί στάς χειράς. 'Ελεγε δε ενχόμενη, Κύριε ο Θεός μου, Τό σκέπας μου, ή όδρα μου, ο μόνος επαινός μου. 'Ω, ύψωσε με, ω Θεέ, ότι ύπολάβεις με Και οι έθροι να μ' εύφρανθούν πού δέν με άφηκές με. 'Αγαπήσων με, ω Κύριε, Κύριε ή ισχύς μου, Στερέωσα μου, ρύστης μου και ύπερασπιστής μου. 'Εξέκορα ή δούλη σου, πρός σε τόν κύριόν μου Και μέ εισήκουσες εύθύς, ήλθες εις βοήθειάν μου 'Ανήγαγες, ω Κύριε, εξ 'Αδου την ψυχην μου, 'Από λέντων έσωσες ψυχην την ταπεινήν μου, Εύχαριστώ σοι ο Θεός όπου τας εκδικήσεις, 'Εμένα με τας έδικασας διά να μέ τμηήσης, 'Απόλετο ο άσεβής και τό μνημόσινόν του, Με ήχον και μέ έντροπήν, εις όλον τόν λαόν του. Ελλογής εΙ ο Θεός, λαόν ταπεινόν σόσας. 'Υπερφάνους όφθαλμούς δικαίως ταπεινώσας.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ 21

Ο ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΣ ΚΑΙ Ο ΤΣΕΛΙΟΠΤΕΡΗΣ

'Ενας από τούς ήρωικώτερους Σουλιώτες πού διεκρίθησαν στην περίοδο τού 'Αγώνος ήταν και ο Γιαννούσας, ο όποιος έλαβε μέρος σε πολλές μάχες και προκάλεσε τό γενικό θαυμασμό μέ την άνδρεία του. 'Ο Γιαννούσας ύστερ' από κάμποσον καιρό διορίστηκε στρατιωτικός διοικητής της Ναυπάκτου κι' ενώ βρισκόταν κάποτε στό Ξηρόμερο έλαβε μήνυμα από τόν καπετάνιο τόν Λιάπηδον και πρόην άπιπάλου του, τόν περίηρω Τουρχαλιβάνο Τσελιοπτεροση, ότι ήθελε να τόν ιδή.

Μόλις άνταμοθήσαν, επειδή ο Γιαννούσας ήταν μικρόσωμος και λιγνός, ο άλλος άρχισε να τόν κυτάξει κάπως περιέργω μήν πιστεύοντας πως ελεγε μπροστά του τόν τρομερό εκείνο πολεμιστή, τού όποιου εγγνώριζε εκ πέρας τή γενναιότητα.

—Τί μέ κυτάξες; τού λέει ο Γιαννούσας λίγο ταραγμένος. Δέν σου γεμίζω τό μάτι; Και τό φλουρι μακρό εινε, αλλά έχει μεγάλη αξία!..

Στάθηκε από πάνω μου και μου ζάειδε τα μαλλιά. 'Υστερα μίλησε αγιά, πολύ αγιά: —Κρώνω... Δέν ξέρεις πόσο κρώνω!.. Σηκόθησα, τη δίπλωσα με τό πανωφόρι μου και την πήρα στην άγκαλιά μου. 'Ενωσιθα έναν πόνο βαθύ, άνάμικτο με άπερίγραπτη λύσσα. —Γιατί νά υποφέρης τόσο, μικρούλα μου; Γιατί; Γιατί; Και γού πού σε φανταζόμουν σ' έναν παράδεισο κωμονένο μονάχα γιά σένα!.. Φαύχη μου άγάλη!.. Ναι, τώρα τα καταλαβαίνω όλα. 'Υποφέρεις, άγάτη μου. 'Εκει πού ζής δέν ύπάρχει ούτε φώς, ούτε ζέστη...

20 Δεκεμβρίου—15 'Ιανουαρίου. 'Ενας μήνας και πλέον πού δέν την είδα. Μάταια περιμένο και μάταια έλπίζω... Γιατί συμβαίνει αυτό; Δέν προέχεται από αυτή. Είμαι τόσο βέβαιος, τόσο βέβαιος... 'Ω, όχι. Κάτι άλλο συμβαίνει, κάτι πού δέν μπορεί να τό συν- λάβη ή ανθρώπινη φαντασία μ' όλες τις βιολογικές πτήσεις της. Πούδς ξέρει πού εινε τώρα... Καταλαβαίνω, τό νοιούθω καλά, πως θέλει νάθη και δέν μπορεί.

30 'Ιανουαρίου. 'Άλλες δεκαπέντε ήμέρες μάταιης άναμονής. 'Η έλλίπες μου λόγιων. Κυτάξω τή νύχτα τού σφαιρού και περιμένο να προβάλλη ή μορφή της άνάμεσα στ' αστέρια. Θα προβάλλη τάχα;

5 'Ιανουαρίου. 'Απόψε, Θεέ μου, άπόψε άκουσα τή φωνή της!.. Δέν την είδα. 'Η φωνή της ήθε από μακρά, από πολύ μακρά Κι' ήταν κι' αυτή τή φορά σαν θρήνος και σαν ικεσία... 'Όσο μου σκοτάδι βαθύ και σιωπή άπόλυτη. Κάτι σαν τό χάος τού σάνπαντος πριν άπ' τή δημιουργία...

10 'Ιανουαρίου. Μιά νέα έλλιπια φώλησε στην καρδιά μου. Θα την δω. Θα την δω έξω άπ' τό μυστήριο τών όνει- ρων αυτή τή φορά. Δέν ξέρω πως θα συμβη αυτό. Μα τό πιστεύω. 'Η προαισθησί μου δέν θα μέ γελήσει. Θα ήθελ τή νύχτα, ύστερ' άπ' τα μεσάνυχτα, πού γυ- ρω σπάτι και κάθουμαι στό γραφείο μου. Θάχω μια γλυκερά άγωνία. 'Ενα νοσταλγικό προαισθημα. Κι' έξαφνα θα δω και γυρίζη ελαφρά τό πόμοζο της πόρτας. Δέν θα φορηθώ καθόλου, μη καθόλου... Θα σηκωθώ, θ' άνώξω την πόρτα και θα την πάρω στην άγκαλιά μου. Και κανένας, κανένας πειά δέν θ' ύποψηση να μάζ χωρίσει. Ούτε ο θάνατος. Ούτε ο θάνα- τος...

Περιμένο τή νύχτα αυτή μ' άγωνία. Περιμένο κάθε βράδι, περιμένο και θα περιμένο πάντα. Γιατί θάρθη... Θάρθη και θα φύγομε γιά πάντα—γιά πάντα, γιά να μη γυρίσομε ποτέ—ποτέ πειά!..

ΧΑΡΗΣ ΣΤΑΜ.

ΦΥΡΔΗΝ-ΜΙΓΔΗΝ

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Μιά μέρα ο γραμματέας τού Ουάσιγκτων, τού περιφημου έλευθερωτοϋ τής 'Αμερικής, άγραψε λίγο να πήη στό γραφείο του και διαλογολογούμενος στόν κύριό του, τού έλεε ότι τόν είχε γελήσει τό ρολόι του. —Τότε λοιπόν, τού έλεε ο τυλικωτάτος Ουάσιγκτων, ή σεΐς πρό- να νη προηψθηθε άλλο ρολόι ή εγώ άλλον γραμματέα!..

'Ο βασιλεύς μας Γεώργιος Α' είχε εκδώσει κάποτε ένα διάταγμα, διά τού όποιου ύπερχρόνε διους τούς άξιωματικούς τού στρατού να μη φέρουν στό μέλλον γενειάδα. Τότε κάποιος γέρος άξιωματικός τών άνακτόρων, ο όποιος έτρεφε σεβάσιμον πώγωνα, άναγκάστηκε να λάη του να τόν κόψη, άλλ' εις αντίλλαγμα έβαγε κατάμουρο τό μουστάκι του. 'Όταν δε την έπομένη ο βασιλεύς βλεπόντάς τον εξέφρασε σχετικώς την έκλήξη του, ο άξιωματικός τού άπήνησε εις άπατατον καθαρεύουσαν: —Μεγαλειότατε, ο μούσταξ πνθεί διά την άπώλειαν της γενει- άδος μου!..

Στό σιδηρόδρομο: 'Ο ο π ά λ λ η λ ο ς.—Τό κορίτσι μου, κυ- νά μου, πρέπει να πάρη δόλορη εισιτήρι. Εινε πολύ μεγάλο πειά. 'Η χ ω ρ ι κ ή έ π ι β ά τ ι ς.—Καινούρ- γες μόδες θα μου βγάλετε έμένα; 'Η κοπέλα ή δική μου παίρνει μού εισιτήριο από τότε πού πρωτόγνε ο σιδηρόδρομος!..

